

ዳኞች፡- ሐጎስ ወልዱ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፡- 1- ሳሙኤል ሃይሉ - ቀረቡ

2- ሆራይዘን ማተሚያ ቤት ኃ/የተ/የግል ማህበር -

ጠበቃ እንዳልካቸው ይላቅ ቀረቡ

ተጠሪ፡- እነ ወ/ሮ ስምረት አያሌው /ዘጠኝ ሰዎች/

1ኛ. ወ/ሮ ስምረት አያሌው

6ኛ. ቤተልሄም አያሌው

2ኛ. ወ/ሮ ዕዮን አያሌው

7ኛ. አዲስ አያሌው

3ኛ. ጳውሎስ አያሌው

8ኛ. ማህሌት አያሌው

4ኛ. የማነ አያሌው

9ኛ. ሙሉጌታ አያሌው

5ኛ. ፍሬሕይወት አያሌው - የሁሉም ጠበቃ ተስፋዬ ቀለመወርቅ -ቀረቡ

መዝገቡ ከሰ/መ/ቁጥር 70380 ከሆነው ጋር አጣምረን በመመርመር የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ በቅጅ መብት ሕግ ጥበቃ የሚደረገውን መብት ፣ የመብቱን ተጠቃሚዎችንና መብቱ ተጥሶ ሲገኝ በሕጉ ስላለው መፍትሔ የሚመለከት ነው፡፡ ክርክሩ የተጀመረው በፌደራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ሲሆን ከሚከተሉት የአሁኑ ተጠሪዎች ሲሆኑ ተከላኮች የአሁኑ አመልካቾች ነበሩ፡፡ የተጠሪዎች የክስ ይዘት ወላጅ አባታቸው አለቃ አያሌው ታምሩ በሕይወት ዘመናቸው ብዛት ያላቸው ሐይማኖት ነክ የሆኑ የፈጠራ ስራዎችን መስራታቸውን፣ የተለያዩ ዕሑፎችን ማዘጋጀታቸውን፣ በተለያዩ ሚዲያዎች ላይም በመጣጥፍና በቃለመጠይቅ ዙሪያ ስብከቶችን ማዘጋጀታቸውንና በሕይወት ዘመናቸው የእነኚህ ስራዎች የፈጠራ ባለቤት የነበሩና ከሕልፈተ ሕይወታቸው በኋላም መብቶቹ ለወራሾች መተላለፋቸውን ፣ የአሁኑ 1ኛ አመልካች የባለመብቶችን ፈቃድ ሳያገኝ የሚቸን የፈጠራ ስራ የሆኑትን ዕሑፎች በጋዜጣ እና በመፅሔት ላይ የወጡ ቃለመጠይቆችን ፣ መጣጥፎችን ፣ የሚች የመንፈቅ መታሰቢያ ፖስተር ላይ የወሰዱትን የመፅሐፍን የሽፋን ሥእልና የሀዘን መግለጫ ግጥሞችን ጭምር በማሰባሰብ በ2ኛ ተጠሪ ማተሚያ ቤት አማካኝነት “ትምህርተ ሃይማኖት” በሚል ርዕስ ከሕግ ውጪ ማሳተሙን ገልፀው በአዋጅ ቁጥር 410/1996 መሠረት ህትመቱ እንዲቆም ፣ የታተሙት መፍሐፎችን

እንዲወገዱ የሞራል ካሣ ብር 100,000.00 /አንድ መቶ ሺህ ብር/፣ ሶስት ሺህ መጽሐፎች በገበያ በመሸጣቸው ብር 60,000.00 /ስልሳ ሺህ/፣ ተጠሪዎች ራሳቸው መጽሐፋን አሳትመው ቢሸጡ ኑሮ ይገኝ የነበረውን ገቢ ብር 250,000.00/ሁለት መቶ ሃምሳ ሺህ ብር/ በአንድነትና በነጠላ እንዲከፍሉ ይወሰንላቸው ዘንድ ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው።

የአሁኑ 1ኛ አመልካች ለክሱ በሰጡት መከላከያ መልስም የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያና የፍሬ ነገር ክርክር አቅርቦዋል። አመልካች በመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያነት ያቀረቧቸው መከራከሪያ ነጥቦችም ሚች አለቃ አያሌው ታምሩ የስራው አመንጪ መሆናቸውን የሚያሳይ ማስረጃ ያለመቅረቡን፣ የዕሉፍ ስራው የአለቃ አያሌው የግል ስራ ሳይሆን የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን ወቅታዊ ሐይማኖት ጥያቄዎችን አስመልክቶ ያላቸውን የእምነት አቋም በተመለከተ የጻፏቸው መሆናቸውን ስራውን ሲያቀርቡ ስራውን ለማሰራጨት መብቱ የአሳቸው ብቻ መሆኑን የሚያሳይ ነገር ያለመኖሩን ፣ ጉዳዩ በሽምግልና እየታየ ባለበት ሁኔታ ክሱ ሊቀርብ እንደማይገባ የሚገልፁ ሲሆን በፍሬ ነገር ደረጃ ደግሞ ሚች አለቃ አያሌው ታምሩ ስራውን የማሰራጨት መብታቸውን ባለመጠበቃቸው ስራው የራሳቸው የፈጠራ ስራ ነው ቢባል እንኳ ሌሎችን ከማሰራጨት ማገድ እንደማይችሉ የሚች አያሌው ታምሩ ስራ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን እውቀት መሠረት በማድረጉ የስራ አመንጪ ሊባሉ እንደማይችሉ ፣ ስራው ወጥ ስራ ያለመሆኑንና በሕግ ጥበቃ ሊያገኝ እንደማይገባ ሚች የጀመሩትን ኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ትምህርት ለሕዝብ ለማሰራጨታቸው አመልካቹ ሊከሰሱ እንደማይገባ ዘርዝረው ክሱ ውድቅ ሊሆን ይገባል በማለት ተከራክረዋል። የአሁኑ ሁለተኛ አመልካች በበኩሉ በሰጠው መከላከያ መልስ አንደኛ አመልካች ለህትመት ባቀረቡት ዕሉፍ ምንጩ አለቃ አያሌው ታምሩ መሆናቸውን በመገለፁ የሚያስጠይቀው መሆኑን የወራሾችን ፈቃድ መጠየቅ ያለበት አሳታሚ እንጂ አታሚ ያለመሆኑን ፣ የሚች የፈጠራ ስራ ለመሆኑ ማስረጃ አለመቅረቡን ፣ አታሚው በራሱ አነሳሽነት ያለማተሙንና የሚች አለቃ አያሌው ታምሩ ስራ ስለመሆኑ የማይወቅ መሆኑን በመዘርዘር ክሱ ውድቅ ሊሆን ይገባል በማለት ተከራክሯል።

ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ የተመለከተው ፍርድ ቤትም የግራ ቀኝን ክርክር ከሰማ በሁዋላ ሁለተኛ አመልካችን /አታሚ ድርጅቱን/ ከክሱ ነፃ ሲያደርገው አንደኛውን አመልካች በተመለከተ ግን ያቀረቡትን የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያና ፍሬ ነገር ክርክሮችን ውድቅ በማድረግ አመልካችን ለክሱ ኃላፊ በማድረግ ብር 60,000.00 /ስልሳ ሺህ/ ለቁላዊ ጉዳት ካሣ፣ ብር 100,000.00 /አንድ መቶ ሺህ/ ለሞራል ካሣ ፣ በድምሩ ብር 160,000.00 /አንድ መቶ ስልሳ ሺህ/ እንዲከፍሉ ፣ የሚች አለቃ አያሌው ታምሩን ስራ እንዳያሳትሙና መብቱን ከመጣስ ተግባር እንዲቆጠቡ ፣ የታተሙትና ወደፊት የሚታተሙት መፅሐፍት እንዲወገዱ በማለት ወስኗል። ከዚህ በኋላ አንደኛ አመልካች ለክሱ ኃላፊ በመባላቸው ፣ ተጠሪዎች ደግሞ ሁለተኛ አመልካች ከክሱ ነፃ ተብሎ በመወሰኑ ቅር በመሰኘት ይግባኛቸውን ለፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት አቅርቦዋል። ፍርድ ቤቱም የአሁኑ አንደኛ አመልካች ያቀረቡትን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 337 መሠረት ሲሰርዘው የተጠሪዎችን ይግባኝ ግን ተቀብሎ ከአሁኑ ሁለተኛ አመልካች ጋር ከአከራከረ በሁዋላ አመልካችን ያለባለቤቱ ፈቃድ የተጠሪዎችን አውራሽ ፎቶ ግራፍ ከእነፈጠራ ስራቸው በመጽሐፍ አትሞ ማውጣቱ ተረጋግጧል በሚል ምክንያትና የፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 27 ፣ 29 እና 2027 ድንጋጌዎችን በዋቢነት በመጥቀስ ለክሱ ኃላፊ አድርጎ ከአንደኛ አመልካች ጋር በአንድነት እና በነጠላ በፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የተወሰነውን ካሣ እንዲከፍል ወስኗል። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም በዚህ ውሣኔ ቅር በመሰኘት ለማስለወጥ ነው። አመልካቾች በተናጥል ባቀረቡት የሰበር አቤቱታ በጉዳዩ ላይ በተሰጠው ውሣኔ

መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈፅሟል የሚሉበትን ምክንያት ዘርዘረው አቅርቦዋል። አንደኛ አመልካች ባቀረቡት የሰበር አቤቱታ የአመልካች የመከላከያ ማስረጃዎች ሳይሰሙ ውሳኔ መሰጠቱና ስራው የሚቼ ወጥ ስራ ያለመሆኑን ፣ ሚቼ ስራው ለሕዝብ እንዳይሰራጭ ባለደረገበት ሁኔታ በቅጅ ሕግ ጥበቃ የሚሰጠው መብት ነው ተብሎ መወሰኑ ያለግባብ መሆኑን ዘርዘረው ውሳኔው መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው በማለት ተከራክረዋል። ሁለተኛው አመልካች ደግሞ አታሚ እንደመሆኑ መጠን ሰነድ ወገን እንዲታተም ባቀረበው ጽሑፍ የሚጠይቅበት አግባብ የሌለ መሆኑንና ለክሱ መሠረት የሆነው ስራም የሚቼ ወጥ ስራ ሳይሆን ሚቼ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን አገልጋይ በነበሩበት ጊዜ ቤተክርስቲያንን ወክለው መጽሐፍ ቅዱስ እየጠቀሱ ሲያስተምሩ የነበሩት የቤተክርስቲያኗ ስራ መሆኑና ሚቹም ያስተማሩትና መግለጫ የሰጡበት ስራቸው ከሃሳብ አመንጪ ፈቃድ ውጪ ማባዛት ፣ ማሰራጨት ማተም ... ወዘተ የሚል ክልከላም ያስቀሙጡት ሁኔታ የሌለ መሆኑን ዘርዘሮ አመልካቹ ለክሱ ኃላፊ መደረጉ ከሕግ ውጪ መሆኑን በመግለጽ ተከራክሯል። አቤቱታው ተመርምሮም አመልካቾች ለክሱ ኃላፊ ተብለው የመወሰኑን አግባብነት ለመመርመር ሲባል ጉዳዩ ለሰበር ችሎቱ እንዲቀርብ የተደረገ ሲሆን ለተጠሪዎች ጥሪ ተደረጎላቸው ቀርበው ግራ ቀኙ በዕሉፍ እንዲከራከሩ ተደርጓል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኙን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆኑት ውሳኔዎችና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ በሕግ ረገድ እንደሚከተለው ተመልክቶታል።

በመሰረቱ አንድን የፈጠራ ስራ በትክክል ስራ ሊሰጠለው የሚችለውና ለቅጅ መብት ጥበቃ ብቁ የሚያደርገው ስራው የመጀመሪያ ስራ ወይም በባሕርይው ለየት ያለ ስራ ሲሆን መሆኑ የአዋጅ ቁጥር 410/1996 ይዘትና መንፈስን የሚያስገነዝቡን ነጥብ ነው። ስራው የመጀመሪያ ስራ / original/ ወይም ባሕርይው ለየት ያለ ስራ ነው ሊያስጠለው የሚችለው ደግሞ ውጤቱ የግለሰብ የፈጠራ ጥረት መሆን ያለበት መሆኑ ይታመናል። ሕጉም ጥበቃ የሚያደርገው የግለሰቡን የፈጠራ ውጤት ነው። የፈጠራ ውጤት መኖሩ መረጋገጥ ደግሞ የፈጠራ ስራ ለቅጅ መብት ብቁ ከሚያደርገው መመዘኛዎች /መለኪያዎች/ አንዱ ሲሆን ጥበቃ የሚደረገው ግለሰቡ ሐሳቡን የገለፀበት ቅርፅ እንጂ ሐሳብ ወይም በፈጠራ ስራው ውስጥ ያለው መረጃ አይደለም። ስለሆነም የሃሳብ አገላለፅ ቅርጽ በቅጅ መብት ጥበቃ የሚደረግለት ሲሆን ሃሳቡ በራሱ ብቻ ግን አይሆንም። የሃሳቡን ይዘት ለሌሎች መግልፅ የፈጠራ ስራ መብት ጥሰትን የሚያስከትል ሲሆን ሌሎች ሰዎች ሃሳቡንና መረጃውን የራሳቸው ለየት ያለና ነፃ ስራ ተጠቅመው መገኘት የፈጠራ ስራ ውጤትን እንደመጣስ የማይቆጠር መሆኑን ሕጉ ለጥበቃው ካስቀመጠው መለኪያ ይዘት የምንረዳው ነው። የቅጅ መብት አይነተኛ አላማ ለስነ ፅሁፍ ፣ ኪነ ጥበብ እና ስነ ጥበብ ፈጠራዎች ሕጋዊ ጥበቃ ማድረግ ነው። የሕጉ አጠቃላይ ይዘት ሲታይ በቅድሚያ የቅጅ መብት የሚገናኝበት የፈጠራ አመንጪዎች መሆናቸውን ያስረዳል። በቅጅ መብት ውስጥ መብት ተብሎ የሚታወቁት ደግሞ የኢኮኖሚ መብቶችና የሞራል መብቶች ሲሆኑ በአዋጅ ቁጥር 410/96 አንቀጽ 7 እንደተደነገገው ከኢኮኖሚያዊ መብቶች አንዱ ተጥሶ በተገኘ ጊዜ የሞራል ጉዳት ጥሰት የሚኖር መሆኑ ተመልክቷል። አዋጅ ቁጥር 410/96 አንቀጽ 7 የተመለከቱት ኢኮኖሚያዊ መብቶች ደግሞ ከአዋጅ አንቀፅ 9 እስከ 19 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም የሥራ አመንጪ ወይም የአንድ ሥራ ባለቤት፡-

ሀ/ ሥራን የማባዛት ፣

ለ/ ሥራን የመተርጎም ፣

ሐ/ ሥራን የማመሳሰል ፣ የማቀናበር ወይም ወደ ሌላ አይነት የመቀየር

መ/ በሽያጭ ወይም በኪራይ ኦርጅናል ሥራን ወይም ቅጂውን የማከፋፈል

ሠ/ ኦርጅናል ሥራን ወይም ቅጂውን ከውጭ ሀገር የማስገባት

ረ/ ኦርጅናል ሥራን ወይም ቅጂውን ለሕዝብ የማሳየት

ሰ/ ሥራን በይፋ የመከወን

ሸ/ ሥራን ብርድካስት የማድረግ

ቀ/ ሥራን በሌላ መንገድ የማሰራጨት መብቶችን ራሱ ሊፈጽም ወይም ሌላ ሰው እንዲፈፀማቸው ለመፍቀድ ብቸኛ መብት ይኖረዋል ተብሎ አስገዳጅነት ባለው መልኩ ተቀምጧል።

በተያዘው ጉዳይ የ1ኛ አመልካች የተጠሪዎች አባት የፈጠራ ስራ የሆኑትን ፅሁፎች በጋዜጣ እና በመፅሔት ላይ የውጡ ቃለመጠይቆችን ፣ መጣጥፎችን ፣ የሚች የመንፈቅ መታሰቢያ ፖስተር ላይ የወሰዱትን የመፅሐፉን የሽፋን ሥእልና የሀዘን መግለጫ ግጥሞችን ጭምር በማሰባሰብ በ2ኛ ተጠሪ ማተሚያ ቤት አማካኝነት “ ትምህርተ ሃይማኖት ” በሚል ርዕስ 1ኛ አመልካች ማሳተሙን ሳይክዱ የታተሙት ስራዎች የሚቹ ወጥ ስራዎች ሳይሆኑ ሚቹ በኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን አገልጋይ ሁነው ሲሰሩ በቤተክርስቲያን ሐይማኖት የነበራቸውን አቋም የገለፁበት እንጂ የራሳቸው ወጥ ስራ አይደለም ፣ 1ኛ አመልካችም ለሕዝብ ከማሰራጨት በሚቹ አልተከለከሉም በማለት ተከራክረዋል። ይሁን እንጂ አመልካች በስር ፍርድ ቤት ባቀረቡት ክርክርም ሆነ በዚህ የሰበር ሰሚ ችሎት ባቀረቡት ክርክር የመጽሐፍ ገቢ ለሚች ቤተሰቦች እንዲሆን በማለት በመፅሐፍ መጻፋቸው የተረጋገጠ መሆኑ ሲታይ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 83 እና 235 ድንጋጌዎች መሠረት የስራው ፈጠራ ባለቤት የተጠሪዎች አባት መሆናቸውን ማመናቸውን የሚያስረዳ ነው። ስለሆነም 1ኛ አመልካችም ሆነ 2ኛ አመልካች የስራው የፈጠራ ባለቤት የተጠሪዎች አባት መሆናቸውን በግልፅ ሳይክዱ መቅረታቸው የተረጋገጠ በመሆኑ በጉዳዩ ላይ መከላከያ ማስረጃ ያለመሰማቱ የአመልካችን የመከላከያ ማስረጃ ማሰማት መብት ያጣበበ ነው ለማለት ስላልተቻል በዚህ ረገድ የቀረበውን ክርክር የምንቀበለው ሁኖ አልተገኘም።

የተጠሪዎች አባት የኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን አገልጋይ በነበሩበት ጊዜ ስለሐይማኖቱ የሰጡትን አስተያየት ማንም ሰው ለማሳተም የሚችልበት አግባብ አለ? ወይስ የለም? የሚለውን ጥያቄ ስንመለከት ደግሞ ሐሳቡ የኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ሐይማኖታዊ ትምህርት ነው ቢባል እንኳ ሚቹ ሐሳቡን የገለፁበት ቅርፅ ግን የራሳቸው የፈጠራ ስራ በመሆኑ በሕጉ ጥበቃ ለማግኘት የሚያስችለውን መመዘኛን ማሟላቱን የክርክሩ ፍሬ ነገሮች የሚያስረዱ ስለመሆኑ በበታች ፍርድ ቤቶች ተረጋግጧል። ከላይ እንደተገለጸው ሕጉ በዋነኝነት ጥበቃ የሚያደርገው የሐሳቡ አገላለፅ ቅርፅ እንጂ ሃሳቡን ራሱን አይደለም። 1ኛ አመልካች የተጠሪዎች አባት ስለሃይማኖቱ የገለፁበትን የሐሳብ አገላለጽ ቅርጽ ሳይለውጡ ሐሳቡ የተገለፀበትን መንገድ እንዳለ መውሰድና “ ትምህርተ ሐይማኖት ” የሚል ርዕስ በመስጠት ማሳተማቸውና ማሰራጨታቸው አልተካደም።

ይህ ደግሞ በአዋጅ ቁጥር 410/1996 አንቀጽ 7 የተመለከተውን መብት መጣስ ነው። አመልካቾች የአዋጁን አንቀጽ 13 በመጥቀስ የሚያቀርቡት ክርክርም ሲታይ ሕጉ ለሕዝብ ስለማሰራጨት እና ማባዛት እንደቅደም ተከተላቸው በአንቀጽ 2/6/ እና 2/25/ ስር የተመለከቱትን ትርጓሜዎችን የሚያሟላ አይደለም። በሌላ አገላለጽ የፈጠራ ባለቤት የፈጠራ ስራዎቹን እንዳይሰራጨ፤ አልከለከለም ተብሎ አንድን የፈጠራ ስራ በመፅሐፍ መልክ ባልታተመበት ሁኔታ በሕግ አግባብ መብት ያላገኘ ሰው ለሕዝብ ትምህርት ነው ብሎ ማሰራጨት ወይም ማባዛት በአዋጅ አንቀጽ 13/1/ መሠረት የቅጅ መብት ጥሰት አይደለም ሊባል የሚችል አይደለም። በአዋጅ ቁጥር 410/1996 አንቀጽ 2/6/ እንደተመለከተው ለሕዝብ ማሰራጨት ማለት የአንድ ስራ ክወና ፣ የድምፅ ሪከርድ ወይም ብርድካስት ምስል ፣ ድምጽ ወይም ሁለቱን በሽቦ ወይም ያለሽቦ ማሰራጨትን የሚመለከት ሲሆን ማባዛት ማለት ደግሞ አንድን ስራ ወይም የድምጽ ሪከርዲንግ በጊዜያዊነት ወይም በቋሚነት የኤሌክትሮኒክ ማከማቻን ጨምሮ በማንኛውም አካሄድ ወይም መልክ ስራውን ወይም የድምጽ ሪከርዲንግ በአንድ ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ ቅጂዎች መገልበጥ መሆኑን ደግሞ የአዋጅ አንቀጽ 2/25/ ድንጋጌ በግልፅ ያሳያል።

ከእነዚህ ድንጋጌዎች ጋር ተያይዞ የሚነሳው ድንጋጌ በአዋጅ አንቀጽ 13/1/ የሰፈረ ሲሆን ይዘቱም በዚህ አዋጅ ቁጥር 7/1/ሀ/ ፣ /ሸ/ እና /ቀ/ የተደነገገው ቢኖርም እስከተቻለ ድረስ የስራውን ምንጭና የስራ አመንጪውን ስም መጥቀስ እንደተጠበቀ ሆኖ የቅጅ መብት ባለቤቱ፣ የማባዛት ፣ ብርድካስት የማድረግ ወይም ለህዝብ የማሰራጨት መብቱ የስራው አመንጪ ወይም የቅጅ ባለመብቱ መሆኑን በቅጅው ላይ በግልጽ የተጠቀሰ ነገር ከሌለ በወቅታዊ የኢኮኖሚ ፣ የፖለቲካ ወይም የሃይማኖት ጉዳዮች ላይ በጋዜጣ ፣ በመፅሔት የወጡ ወይም ተመሳሳይ ባህሪ ኖሯቸው ብድርድካስት የተደረጉ መጣጥፎችን በሌላ ጋዜጣ መጽሔት ማባዛት ፣ በብርድካስቲንግ ወይም በሌላ የመገናኛ ብዙሃን ለሕዝብ ማድረሱን ሊከለክል አይችልም ተብሎ በግልፅ ተደንግጓል። የተጠሪዎች አባት በሕይወት ዘመናቸው ብዛት ያላቸውን ሐይማኖትን ነክ የሆኑ የፈጠራ ስራዎችን መስራታቸው ፣ የተለያዩ ፅሁፎችን ማዘጋጀታቸውን ፣ በተለያዩ ሚዲያዎች ላይም በመጣጥፍና በቃለመጠይቅ ዙሪያ ስብከቶችን ማዘጋጀታቸውንና የሚቹን የፈጠራ ስራ የሆኑትን ፅሁፎችን በጋዜጣ እና በመፅሔት ላይ ወጡ ቃለመጠይቆችን ፣ መጣጥፎችን ፣ ከሚችሉ የመንፈቅ ዓመት መታሰቢያ ፖስተር ላይ የወሰዱትን የመፅሐፍን የሽፋን ሥእልና የሀዘን መግለጫ ግጥሞችን ጭምር በማሰባሰብ በ2ኛ ተጠሪ ማተሚያ ቤት አማካኝነት “ ትምህርት ሃይማኖት ” በሚል ርዕስ ታትሞ መውጣቱ ተረጋግጧል። ከዚህም በግልፅ መረዳት የሚቻለው እነዚህ ስራዎች ለህዝብ መረጃ አገልግሎት አላማ የሚባዙና የሚሰራጨ፤ ከሆነ በስራው ባለቤት በወጡበት መንገድ ከሚሆን በቀር በመጽሐፍ መልክ ታትመው የሚባዙበት አግባብ የሌለ መሆኑን ከአዋጁ አንቀጽ 13/1/ ድንጋጌ ከህዝብ ስለማሰራጨትና ስለማዛባት ሕጉ ከሠጠው ትርጓሜ ጋር ተዳምሮ ሲነበብ የምንገነዘበው ጉዳይ ነው።

በአዋጁ አንቀጽ 13/1/ ስር “..... መፅሔት.....” የሚለው ቃል “ Periodical ” የሚለውን የእንግሊዝኛ ቃል የሚተካው መሆኑን ሕጉ የሚያሳይ በመሆኑ ይኸው ቃል በማንኛውም መለኪያ መፅሐፍ የሚለውን ቃል አይተካም። ስለሆነም አመልካቾች አዋጅ ቁጥር 410/1996 አንቀጽ 13/1/ ድንጋጌን በመጥቀስ የሚያቀርቡት ክርክር ተቀባይነት የሌለው ሁኖ አግኝተናል። በመሆኑም የተጠሪዎች አባት በድንጋጌው በፊደል “ ሀ ” “ ረ ” እና “ ቀ ” የተመለከተው ወጥ(“አርጅናል”) ሥራን የማባዛት ፣ የማሳተም ወይም በሌላ መንገድ የማሰራጨት መብት ተጥሷል። ይኸውም የፈጠራ ስራቸው ከአውራጆች ፈቃድ ውጪ በመጽሐፍ መልክ ታትሞ በገበያ ላይ ውሎ በሕዝብ መነበብ ነው። የሚቹ የፈጠራ ስራ ከወራሾቹ ፈቃድ ውጪ በ1ኛ

አመልካች አሳታሚነት በመጽሐፍ መልክ ገበያ ላይ ውሎ መነበቡ ኦርጅናል ሥራውን ወይም ቅጂውን ለሕዝብ ማሳየት/public display of original or copies of the work/ የሚለው በሕጉ የተመለከተው የሚች ወራሾች መብት ተጥሷል ማለት ነው። ይህ መብት ተጥሶ የሞራል ጉዳት በደረሰ ጊዜ የካሣው መጠን በአዋጅ ቁጥር 410/96 አንቀጽ 34/4/ መሠረት ከ100,000/አንድ መቶ ሺህ ብር / የማያንስ የገንዘብ ካሣ ሊከፍል እንደሚገባ ተመልክቷል። በዚህ መሠረት በተጠሪዎች ላይ የደረሰውን የህሊና ጉዳት ሞራል ካሣ 1ኛ አመልካች በተጠቀሰው አዋጅ መሠረት 100,000/አንድ መቶ ሺህ ብር / የመክፈል ግዴታ ይኖርበታል።

ሁለተኛው አመልካች ከላይ የጠቅስናቸውንና ተቀባይነት የሌላቸው የሕግ ክርክሮችን ከማንሳቱም በተጨማሪ በአታሚነቱ የሚጠየቅበት አግባብ የሌለ መሆኑን ጠቅሶ ተከራክሯል። የፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሁለተኛ አመልካችን ለክሱ ኃላፊ ያደረገው የፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 27 ፣ 29 ፣ 2027 ድንጋጌዎችን በመጥቀስ ነው። ይኸው ፍርድ ቤት ሁለተኛ አመልካች በአከራካሪው መዕረፍ የሚች አለቃ አያሌው ታምሩን ፎቶ ግራፍ ለጥፎ ማውጣቱን ፣ አሳታሚው አንደኛው አመልካች የሚቹን ፎቶ ግራፍ አትሞ ለማውጣት በቅድሚያ ስለመወከሉ ወይም ይህንን ለማድረግ ስልጣን ያለው መሆኑን ሁለተኛ አመልካች ያለማጣራቱን ፎቶውን የያዘው መዕረፍ በገበያ ላይ መሰራጨቱን በፍሬ ነገር ደረጃ አረጋግጧል። ሁለተኛ አመልካችም እነዚህን ፍሬ ነገሮችን አልካደም። እንዲህ ከሆነ ሁለተኛ አመልካች በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 27/ ፣ 29 እና 2027 ድንጋጌዎች የማይጠየቅበት የሕግ አግባብ የለም። በመሆኑም አመልካቾች ለጉዳዩ በአንድነትና በነጠላ ኃላፊ ናቸው ተብሎ የተሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ያለበት ነው ለማለት አልተቻለም። በዚህም ምክንያት ተከታዩን ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የአሁኑን አንደኛ አመልካችን በተመለከተ በፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 88615 ጥቅምት 16 ቀን 2003 ዓ/ም ተሰጥቶ በፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመ/ቁጥር 62371 የካቲት 04 ቀን 2003 ዓ/ም በትዕዛዝ የፀናው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348/1/ መሠረት ጸንቷል።
2. ሁለተኛ አመልካችን በተመለከተ የፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመ/ቁጥር 63119 ሚያዚያ 12 ቀን 2003 ዓ.ም የሠጠው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348/1/ መሠረት ጸንቷል።
3. አመልካቾች ብር 60,000.00 /ስልሳ ሺህ/ ለቁሳዊ ጉዳት ካሣ ፣ ብር 100,000.00 /አንድ መቶ ሺህ / ለሞራል ካሣ ፣ በድምሩ ብር 160,000.00/አንድ መቶ ስልሳ ሺህ/ እንዲከፍሉ፣ የሚች አለቃ አያሌው ታምሩን ስራ እንዳያሳትሙና መብቱን ከመጣስ ተግባር እንዲቆጠቡ፣ የታተሙትና ወደፊት የሚታተሙት መዕረፍት እንዲወገዱ ተብሎ መወሰኑ ባግባቡ ነው ብለናል።
4. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር የወጣውን ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኙ ይቻቻሉ ብለናል።

ት ዕ ዛ ዝ

በዚህ ችሎት በመ/ቁጥር 70380 ሐምሌ 20 ቀን 2003 ዓ.ም በዋለው ችሎት ተሰጥቶ የነበረው እግድ ተነስቷል። ለሚመለከታቸው አካላት ይፃፍ ብለናል።
መዝገቡን ዘግተናል፣ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሃ/ዲ

ክፍሉ ፻፱፱